

Abstract.

Irtysheva I., Stehnei M., Kramarenko I., Popovych O. Formation of the transfer potential of e-business subjects in the trade regulatory systema.

The article explores the essence and features of forming the transfer potential of e-business entities in the trading system. The purpose of writing the article is to substantiate the essence and features of the formation of the transfer potential of e-business entities in the trade system. It is noted that the e-commerce market in Ukraine and globally is proliferating, which stimulates e-business entities to form and develop transfer potential as a fundamental condition for ensuring competitiveness and adapting to changes in the relevant market. It has been established that transfer potential is the ability of companies or organizations operating in the field of e-commerce to transfer their resources, technologies, knowledge, innovations, or capital between different business segments, regions, or markets, which is a critical factor for growth, scaling, and enhancing competitiveness on a global level. The main elements of transfer potential in e-business include technological transfer, focused on the implementation and adaptation of advanced technologies such as AI and blockchain; knowledge and competency transfer, which involves experience exchange and personnel development; capital and resource transfer, covering the distribution of financial resources and supply chain optimization; customer base transfer, aimed at attracting and retaining customers across different regions and platforms; and international transfer, which includes the adaptation of business models and products for global markets and the use of international supply networks to expand markets. The formation of the transfer potential of e-business entities is based on a developed information infrastructure, rapid adaptation to IT changes, scalability of solutions, and network effects to enhance innovation potential. The process of forming the transfer potential of e-business enterprises should be aimed at increasing operational efficiency, maximizing profits, and ensuring high customer satisfaction. Given the specifics of e-business, this process should be flexible and dynamic to respond promptly to changes in demand and market conditions.

Keywords: e-business, e-commerce, e-commerce market, transfer potential, digital technologies, trade, information environment, strategic management, tactical management, entrepreneurship.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Іртишчева І.О., Стегней М.І., Крамаренко І.С., Попович О.П. Формування трансферного потенціалу суб'єктів е-бізнесу в системі регулювання сфери торгівлі. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 6-10.

Irtysheva I., Stehnei M., Kramarenko I., Popovych O. Formation of the transfer potential of e-business subjects in the trade regulatory systema. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 5, pp. 6-10.

УДК: 347.45.47: 342.951:351.82; JEL classification: M21

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-2>

ЧУМАК Оксана Володимирівна¹, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій, <https://orcid.org/0000-0001-6387-2840>

КОМАНДРОВСЬКА Вероніка Євгенівна¹, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та бізнес-технологій, <https://orcid.org/0000-0002-6849-5148>

ШОНІЯ Борис Гелайович¹, здобувач РНд, <https://orcid.org/0009-0001-1335-2086>

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА РИНКУ МИТНО-ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ПОСЛУГ

Чумак О.В., Командровська В.Є., Шонія Б.Г. Економічна сутність та структура ринку митно-посередницьких послуг.

Стаття присвячена дослідженню економічної сутності та структури ринку митно-посередницьких послуг в умовах глобалізації та розвитку міжнародної торгівлі. Автори підкреслюють актуальність теми, зазначаючи, що стан цього ринку є індикатором розвитку зовнішньоекономічної діяльності та умовою формування ефективної експортно-імпоротної діяльності. У роботі надано визначення митних послуг як комплексу заходів, спрямованих на контроль та регулювання переміщення товарів через митний кордон. Особлива увага приділяється митно-посередницьким послугам, які надаються спеціалізованими суб'єктами господарювання від імені учасників зовнішньоекономічної діяльності. Автори пропонують власне визначення ринку митно-посередницьких послуг, характеризуючи його як специфічний сегмент економіки, де відбувається взаємодія між надавачами та споживачами спеціалізованих послуг, пов'язаних з митним оформленням товарів. У статті детально розглядається структура цього ринку, включаючи його суб'єкти, об'єкти та регуляторне середовище, взаємозв'язки між елементами ринку митно-посередницьких послуг. Значна частина роботи присвячена аналізу основних параметрів ринку митно-посередницьких послуг: попиту, пропозиції, місткості ринку та ціноутворення. Автори наголошують на динамічності об'єкта ринку, його залежності від розвитку міжнародної торгівлі, змін у законодавстві та впровадження нових технологій. У статті представлено основні характеристики митно-посередницьких послуг як товару, що включає такі аспекти: нематеріальність, невіддільність від джерела, неоднорідність якості, неможливість зберігання, високий рівень державного регулювання та інші. Визначено перспективні напрями розвитку ринку митно-посередницьких послуг, серед яких виділяються діджиталізація та автоматизація, спрощення митних процедур та персоналізація послуг. Автори підкреслюють, що ринок стоїть на порозі значних трансформацій, спрямованих на підвищення ефективності, безпеки та прозорості митних процедур. У статті підкреслено важливість розуміння сутності цього ринку для ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю, захисту економічних інтересів держави та сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Ключові слова: митно-посередницькі послуги, ринок митно-посередницьких послуг, зовнішньоекономічна діяльність, митні брокери, регуляторне середовище.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах глобалізації та розвитку міжнародної торгівлі дослідження ринку митних та, зокрема митно-посередницьких послуг, набуває особливої актуальності та значущості. Стан цього ринку є, з одного боку, індикатором розвитку

зовнішньоекономічної діяльності, який безпосередньо впливає на економічну безпеку держави, конкурентоспроможність національних виробників та загальний інвестиційний клімат країни, а з іншого боку, умовою формування ефективної експортно-імпоротної діяльності.

¹Національний авіаційний університет

Ринок митних послуг є динамічним та адаптивним. Він швидко реагує на зміни в глобальній економіці, торговельній політиці та технологічному розвитку. Це вимагає від учасників ринку постійного вдосконалення своїх послуг та адаптації до нових умов. Дослідження економічної сутності ринку митних послуг є актуальним та важливим для розуміння сучасних процесів міжнародної торгівлі та економічного розвитку. Воно дозволяє виявити тенденції, проблеми та перспективи розвитку цього сектору, що є важливим для формування ефективної економічної політики та стратегій бізнесу в умовах глобалізації. Отже, дослідження структури та економічної сутності ринку митно-посередницьких послуг у сучасних умовах є не просто важливим, а необхідним елементом ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, що забезпечує основу для прийняття обґрунтованих рішень. Своєю чергою це призведе до підвищення конкурентоспроможності національної економіки, захисту економічних інтересів держави та сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Актуальність дослідження економічної сутності ринку митно-посередницьких послуг зумовлена насамперед загальною тенденцією інтеграції України до світового співтовариства, посиленням процесів глобалізації у світі, трансформації зовнішньоекономічних зв'язків, що призводить до зростання попиту на послуги митних посередників. Зміни при адаптації до європейського митного законодавства створюють потребу в професійній допомозі при їх інтерпретації та виконанні та залучення митних посередників – митних брокерів, що дозволяє компаніям оптимізувати витрати на зовнішньоекономічну діяльність, уникнути помилок та затримок при митному оформленні, а також скористатися послугами професійних митних посередників, що постійно оновлюють свої знання та навички для ефективного використання нових технологій у митній сфері. Крім того, митні посередники відіграють важливу роль у запобіганні контрабанді та іншим порушенням митного законодавства.

Розуміння економічної сутності ринку митно-посередницьких послуг дозволяє оцінити його роль у забезпеченні ефективності міжнародної торгівлі та економічного розвитку країни загалом. Цей ринок є своєрідним ланцюгом між приватним сектором та державними органами, сприяючи балансу між спрощенням торгівлі та забезпеченням дотримання митного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням надання послуг митними брокерами присвячено наукові дослідження вітчизняних науковців (Коробкова О.М. [7], Дудчак В.І. [4], Мартинюк О.В. [4], Жуйкова К.В. [5], Міщенко І.В. [8], Приймаченко Д.В. [9], Сочка К.А. [10], Шутяк Д.С. [11] тощо). Огляд наукової літератури з питань надання митно-посередницьких послуг показав недостатність досліджень економічної сутності цього специфічного ринку, відсутність публікацій, що пояснюють структуру ринку та взаємодію економічних елементів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є надання економічної характеристики ринку митно-посередницьких послуг, розуміння його сутності та взаємодії економічних елементів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У контексті глобальних економічних трансформацій та технологічних інновацій, постійне та системне дослідження ринку митних послуг стає ключовим інструментом для забезпечення економічної безпеки, стимулювання інвестицій та створення сприятливих умов для ведення бізнесу. Це в кінцевому підсумку сприяє зміцненню позицій країни на світовій арені та підвищенню добробуту її громадян. Митні послуги є невід'ємною частиною міжнародної торгівлі та економічних відносин між країнами. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні дотримання законодавства, регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та захисті економічних інтересів держави.

Сутність митних послуг полягає у комплексі заходів, спрямованих на контроль та регулювання переміщення товарів через митний кордон. Ці послуги охоплюють широкий спектр діяльності, включаючи митне оформлення товарів та транспортних засобів; нарахування та стягнення митних платежів; проведення митного контролю; надання консультацій з питань митного законодавства; ведення митної статистики; боротьбу з контрабандою та порушеннями митних правил.

Митні послуги мають свою специфіку, оскільки вони надаються на межі взаємодії держави та бізнесу. З одного боку, вони є інструментом державного регулювання, а з іншого – послугами для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють зовнішньоторговельні операції. Важливою особливістю митних послуг є їхня подвійна природа. Вони одночасно виступають як обов'язкова процедура, що забезпечує виконання законодавства, так і як послуга, що сприяє спрощенню та прискоренню міжнародної торгівлі.

У науковій літературі дослідники більше вивчають поняття «митна послуга», проте характеристика митно-посередницьких послуг як виду митних послуг досліджено не так широко. Термін «митна послуга» краще характеризує таке визначення: «митна послуга – це комплекс заходів та дій, що здійснюються митними органами або уповноваженими суб'єктами в рамках митного законодавства, спрямованих на забезпечення дотримання митних правил, регулювання зовнішньоекономічної діяльності та сприяння міжнародній торгівлі шляхом контролю, оформлення та обслуговування процесу переміщення товарів через митний кордон».

Це визначення охоплює всі аспекти митних послуг: їх комплексний характер, законодавчу основу їх надання, подвійну мету: контроль та сприяння, спрямованість на регулювання зовнішньоекономічної діяльності, практичну реалізацію через конкретні дії та процедури. Таке розуміння митної послуги дозволяє враховувати як регуляторну функцію митниці, так і її сервісну складову, що відповідає сучасним тенденціям розвитку митної справи у світі.

Важливим видом митних послуг є митно-посередницькі послуги, що надаються спеціальними посередниками – митними брокерами. Митно-посередницькі послуги – це комплекс професійних дій та заходів, що здійснюються спеціалізованими суб'єктами господарювання (митними брокерами, експедиторами, консультантами) від імені та в інтересах учасників зовнішньоекономічної діяльності, спрямованих на забезпечення відповідності митним вимогам при переміщенні товарів через митний кордон, оптимізацію митних процедур, мінімізацію ризиків та витрат, пов'язаних з митним оформленням та контролем.

Економічна сутність ринку митно-посередницьких послуг полягає в тому, що він виступає специфічним сегментом економіки, де відбувається купівля-продаж спеціалізованих послуг, пов'язаних з митним оформленням товарів при їх переміщенні через кордон. Цей ринок характеризується наявністю професійних учасників – митних брокерів, які володіють необхідними знаннями та досвідом для забезпечення ефективного проходження митних процедур.

Пропонуємо таке визначення терміну «ринок митно-посередницьких послуг», що намагається охопити всі ключові аспекти ринку митно-посередницьких послуг, надаючи повне розуміння його сутності та функціонування: «Ринок митно-посередницьких послуг – це специфічний сегмент економіки, де відбувається взаємодія між надавачами (митними брокерами, експедиторами, консультантами) та споживачами (суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності) спеціалізованих послуг, пов'язаних з митним оформленням товарів при їх переміщенні через митний кордон, що характеризується наявністю попиту, пропозиції, ціноутворення та конкуренції у сфері професійного посередництва між учасниками зовнішньоекономічної діяльності та державними

митними органами, спрямованого на оптимізацію митних процедур, мінімізацію ризиків та витрат, пов'язаних з митним оформленням та контролем в рамках чинного регуляторного середовища».

Це визначення охоплює кілька ключових аспектів ринку митно-посередницьких послуг:

- визначає його як специфічний сегмент економіки;
- вказує на основних учасників ринку (надавачі та споживачі послуг);
- описує предмет ринкових відносин (спеціалізовані послуги з митного оформлення);
- зазначає основні економічні характеристики ринку (попит, пропозиція, ціноутворення, конкуренція);
- підкреслює посередницьку природу послуг між бізнесом та державними органами;
- вказує на основні цілі надання цих послуг (оптимізація процедур, мінімізація ризиків та витрат);
- згадує про регуляторне середовище, в якому функціонує цей ринок.

На ринку митно-посередницьких послуг взаємодіють три групи суб'єктів: споживачі митних послуг – суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, а також суб'єкти, які надають ці послуги – митні посередники, державні органи (рис. 1). Об'єктом купівлі-продажу на ринку є митно-посередницькі послуги.

Представлена на рис. 1 структура відображає основні компоненти ринку митно-посередницьких послуг та їхні взаємозв'язки, демонструючи комплексність та багатогранність цієї системи.

Основними параметрами ринку митно-посередницьких послуг є попит, пропозиція, місткість ринку та ціна послуги. Попит на митно-посередницькі послуги являє собою потребу, забезпечену коштами суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, або платоспроможну потребу.

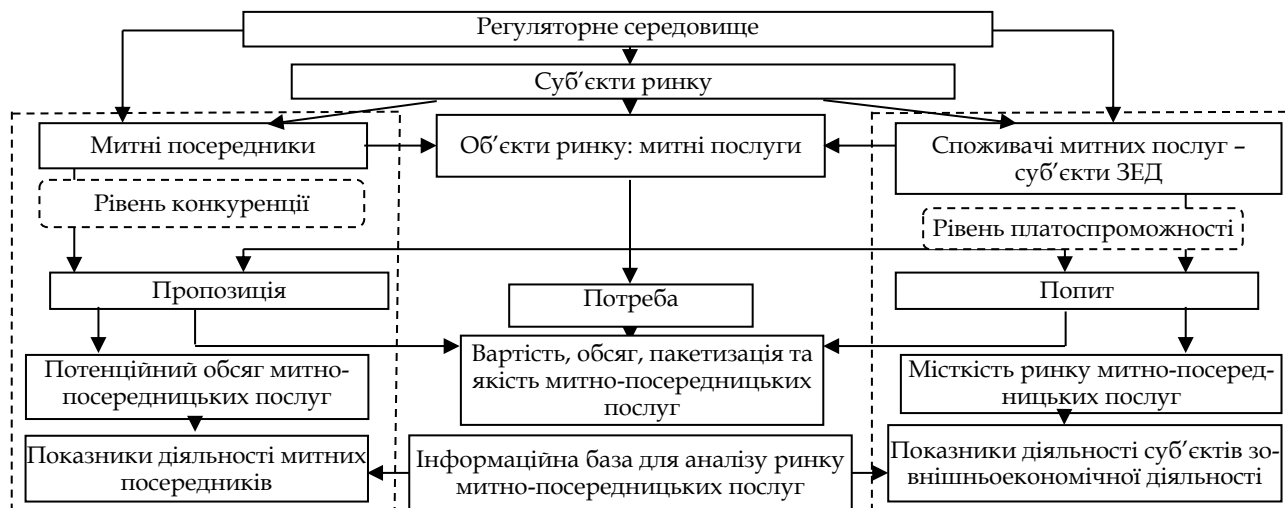

Рис. 1. Структура ринку митно-посередницьких послуг. Джерело: складено авторами

Попит є сполучною ланкою між надавачем та споживачем послуги, що визначає необхідність його вивчення, аналізу та прогнозування при комплексному дослідженні ринку митних послуг. Клієнти – підприємства, установи, організації, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, формують попит на митні послуги відповідно до

своїх вимог і платоспроможності. Саме попит на митні послуги характеризує реальний обсяг роботи митних посередників, процес їх надання та реалізації (споживання) – єдине ціле. Оцінку наданих митних послуг проводять, використовуючи систему статистичних показників, що включають показники діяльності зовнішньої торгівлі.

До видів діяльності з митно-посередницьких послуг належать (глава 58 Митного кодексу):

- посередницька діяльність митних брокерів;
- управління магазинами безмитної торгівлі;
- операції з митними складами;
- управління вільними митними зонами комерційного або сервісного типу;
- організація складів тимчасового зберігання;
- управління вантажними митними комплексами.

Підприємства, що надають митно-посередницькі послуги, формують обсяги пропозиції та характеризують потенційний обсяг роботи на ринку, який зумовлений рівнем конкуренції на ринку.

Співвідношення попиту і пропозиції на ринку митно-посередницьких послуг створюється під впливом соціально-економічних, правових та інших факторів і в кожний конкретний момент визначає рівень тарифів на митні послуги (ринкову ціну). Ціна наданої митно-посередницької послуги збільшує ціну товару, що існувала до його переміщення.

Слід зазначити, що об'єкт ринку митно-посередницьких послуг є динамічним і може змінюватися залежно від розвитку міжнародної торгівлі, змін у законодавстві та впровадження нових технологій у митну справу. Взаємодія між суб'єктами ринку митно-посередницьких послуг відбувається з метою ефективного надання та отримання цих послуг, що в кінцевому підсумку сприяє розвитку зовнішньоекономічної діяльності та захисту економічних інтересів держави.

Виходячи з визначення ринку, згідно з яким ринок – це місце, де зустрічаються покушці та продавці товару і здійснюють обмін, ринок митно-посередницьких послуг складається шляхом формування сукупного попиту на митні послуги, що визначається рівнем активності зовнішньоекономічної діяльності в країні, та пропозиції з боку підприємницьких структур, що надають митні послуги. Основними елементами ринку митно-посередницьких послуг є суб'єкти та об'єкти ринку, що функціонують у регуляторному середовищі. Регуляторне середовище ринку митних послуг створює умови для забезпечення ефективного міжнародного товарообігу та захисту економічних інтересів держави. Воно включає комплекс правових норм, інституцій та механізмів, що регулюють діяльність митних органів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Основу регуляторного середовища складає національне митне законодавство, яке визначає правила та процедури митного оформлення, контролю, оподаткування. В Україні це насамперед Митний кодекс та пов'язані закони. Важливу роль відіграють також міжнародні угоди та конвенції, зокрема в рамках Світової організації торгівлі та Всесвітньої митної організації.

Визначальним регулятором виступає центральний орган виконавчої влади, що реалізує митну політику – в Україні це Державна митна служба, що встановлює правила роботи митниць, видає нормативні акти, контролює дотримання

законодавства [1]. Важливим елементом є також система реєстрації митних брокерів, складів тимчасового зберігання та інших суб'єктів ринку митних послуг, що забезпечує дотримання стандартів якості послуг [2]. Регуляторне середовище також включає механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – митні тарифи, квоти, технічні бар'єри тощо. Вони визначають умови доступу товарів на внутрішній ринок.

Сучасні тенденції розвитку регуляторного середовища включають діджиталізацію митних процедур, спрощення торгівлі для добросовісних компаній, посилення заходів безпеки, а також гармонізація національних правил з міжнародними стандартами.

Ефективне регуляторне середовище має забезпечувати баланс між сприянням торгівлі та захистом державних інтересів. Воно має бути прозорим, стабільним і водночас адаптивним до нових викликів. Отже, регуляторне середовище ринку митно-посередницьких послуг є складною системою, що постійно еволюціонує. Його вдосконалення потребує співпраці держави, бізнесу та міжнародних партнерів для створення оптимальних умов розвитку зовнішньої торгівлі.

Ринок митно-посередницьких послуг є складною системою взаємодій, що забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Ключовими елементами цієї системи виступають суб'єкти та об'єкти ринку, які формують його структуру та визначають характер функціонування.

Суб'єкти ринку митно-посередницьких послуг – це учасники, які беруть безпосередню участь у наданні або споживанні митно-посередницьких послуг.

Об'єкти ринку митних послуг – це ті послуги та процедури, які є предметом взаємодії між суб'єктами ринку. До основних об'єктів належать:

1. Митне декларування: оформлення та подача митних декларацій, що включає підготовку всіх необхідних документів для проходження митного контролю.

2. Митне брокерство: посередницькі послуги, які надаються митними брокерами для сприяння ввезенню або вивезенню товарів через кордон, включаючи ведення переговорів з митними органами від імені клієнтів.

3. Організація складування: послуги, що передбачають відкриття та управління митними складами, складами тимчасового зберігання, а також організацію зберігання товарів на цих складах.

4. Тарифне консультування: надання консультацій з питань визначення митних тарифів, зборів та інших платежів, а також з питань застосування тарифних преференцій.

5. Послуги із забезпечення сертифікації: допомога в отриманні необхідних сертифікатів відповідності, ліцензій та інших документів, які потрібні для проходження митного контролю.

6. Організація доставки товарів: послуги, пов'язані з транспортною логістикою, включаючи координацію перевезення вантажів до та після митного оформлення.

7. Консультаційні послуги з митного права: надання юридичних консультацій щодо митного законодавства, допомога у вирішенні спорів з митними органами.

8. Оформлення спеціальних митних режимів: послуги, пов'язані з оформленням спеціальних митних режимів, таких як тимчасове ввезення, транзит, митні склади тощо.

9. Фінансові послуги: розрахунок та/або сплата/гарантія митних платежів.

Взаємодія між суб'єктами та об'єктами ринку митних послуг формує його динаміку. Наприклад, імпортери та експортери створюють попит на послуги митного оформлення, які надаються митними органами або митними брокерами. Митні органи здійснюють контроль та забезпечують дотримання законодавства, що впливає на всі інші суб'єкти ринку.

Розвиток ринку митних послуг характеризується тенденцією до діджиталізації та

автоматизації процесів, що змінює характер взаємодії між суб'єктами та об'єктами. Впровадження електронного декларування та систем управління ризиками трансформує традиційні митні процедури. Ефективність ринку митних послуг залежить від балансу інтересів усіх суб'єктів та якості надання послуг, що є об'єктами ринку. Регуляторна політика держави має забезпечувати цей баланс, сприяючи спрощенню митних процедур при збереженні належного рівня контролю. Отже, розуміння структури суб'єктів та об'єктів ринку митних послуг є ключовим для аналізу його функціонування та розробки стратегій розвитку. Взаємодія між цими елементами формує унікальну екосистему, яка відіграє важливу роль у забезпеченні міжнародної торгівлі та економічного розвитку країни. У таблиці 1 надано основні характеристики митно-посередницьких послуг як товару.

Таблиця 1

Основні характеристики митно-посередницьких послуг як товару

Характеристика	Опис
Нематеріальність	Митно-посередницькі послуги не мають фізичної форми, вони є процесом або дією
Невіддільність від джерела	Надання послуги невіддільне від митного брокера або митного органу
Неоднорідність якості	Якість послуги може варіюватися залежно від виконавця, часу та місця надання
Неможливість збереження	Митно-посередницькі послуги не можна зберігати для подальшого використання
Високий рівень державного регулювання	Митно-посередницькі послуги підлягають суворому державному контролю та регулюванню
Специфічність	Послуги орієнтовані на конкретні потреби у сфері зовнішньоекономічної діяльності
Комплексність	Часто включають набір взаємопов'язаних операцій (декларування, оформлення, консультування)
Інформаційна насиченість	Вимагають обробки та передачі значного обсягу інформації
Висока відповідальність	Помилки можуть призвести до значних фінансових та правових наслідків
Часова чутливість	Швидкість надання послуг часто є критичним фактором
Міжнародний характер	Пов'язані з міжнародною торгівлею та переміщенням товарів через кордони
Необхідність спеціальних знань	Вимагають глибоких знань митного законодавства та процедур
Технологічність	Все більше залежать від використання сучасних інформаційних технологій
Індивідуалізація	Часто потребують індивідуального підходу до кожного клієнта або ситуації
Ризикованість	Пов'язані з ризиками порушення митних правил та законодавства

Джерело: сформовано авторами

Ця таблиця відображає особливості митно-посередницьких послуг, які відрізняють їх від інших видів послуг та матеріальних товарів. Розуміння цих характеристик важливе для ефективного управління та маркетингу в сфері митних послуг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ринок митно-посередницьких послуг є динамічною системою, що постійно еволюціонує під впливом глобальних економічних тенденцій, технологічних інновацій та змін у міжнародній торгівлі. Можна виділити такі основні перспективні напрями розвитку цього важливого сегмента економіки:

1. Діджиталізація та автоматизація, зокрема розвиток систем електронного декларування, що дозволить повністю відмовитися від паперових документів, впровадження технології блокчейн для забезпечення прозорості та безпеки митно-посередницьких операцій, використання штучного інтелекту та машинного навчання для аналізу ризиків та оптимізації митно-посередницьких процедур.

2. Спрощення митних процедур, викликане глобальною тенденцією до лібералізації торгівлі стимулює розширення практики «єдиного вікна»

для митного оформлення, впровадження концепції уповноваженого економічного оператора, що надає спрощений режим для надійних компаній, гармонізацію митних процедур між країнами для полегшення міжнародної торгівлі.

3. Персоналізація митно-посередницьких послуг, викликана зростанням конкуренції на ринку митних послуг, що стимулює розвиток індивідуального підходу, зокрема розробка спеціалізованих митних рішень для різних галузей економіки, впровадження систем управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) в митній сфері, розвиток консалтингових послуг у сфері митного регулювання.

Підсумовуючи, можна сказати, що ринок митно-посередницьких послуг стоїть на порозі значних трансформацій. Ці зміни спрямовані на підвищення ефективності, безпеки та прозорості митних процедур, а також на адаптацію до нових реалій глобальної економіки. Успішна реалізація цих напрямів розвитку дозволить створити сучасну, гнучку та ефективну систему митного регулювання, яка сприятиме економічному зростанню та інтеграції країн у світову економіку.

Література.

1. Митний кодекс України № 4495-VI від 13 березня 2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності: Наказ Міністерства фінансів України № 517 від 27.09.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21#Text>.
3. *Голынский Ю.О., Муляр В.В.* Митна політика та її вплив на менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. № 10. С. 745-749.
4. *Дудчак В.І. Мартинюк О.В.* Митна справа. Київ: КНЕУ. 2002, 310 с.
5. *Жуйкова К.В., Гапончук Н.В.* Доцільність використання послуг митного брокера в зовнішньоторговельних операціях. *Проблеми та перспективи розвитку національної економіки*. 2013. № 11. URL: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/47803>.
6. *Коломоєць О.В.* Митна система у механізмі сучасної держави. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 3. С. 172-175.
7. *Коробкова О.М.* Сутність та класифікація митних послуг. *Інноваційна економіка*. 2016. № 1-2. С. 222-225.
8. *Мищенко І.В.* Митні посередники в Україні: проблеми сьогодення та перспективи розвитку. *Митна справа*. 2011. № 3(75).
9. *Приймаченко Д.В.* Щодо діяльності митних посередників у процесі реалізації митних формальностей. *Форум права*. 2011. № 1. С. 802-807.
10. *Сочка К.А.* Діяльність митних посередників в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2023. Випуск 2 (62). С. 135-140.
11. *Шутяк Д.С.* До питання про зміст та види митних посередницьких послуг. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Випуск 6. Том 2. С.127-130.

References.

1. Mytnyj kodeks Ukrainy. (2012). [Customs Code of Ukraine]. № 4495-VI dated March 13, 2012. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Pro deaki pytannia provadzhennia mytnoi brokers'koi diial'nosti: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy. (2021). [On some issues of conducting customs brokerage activities: Order of the Ministry of Finance of Ukraine]. № 517 dated September 27, 2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1672-21#Text>.
3. *Holyns'kij, Yu.O., Muliar, V.V.* (2018). «Customs policy and its influence on the management of foreign economic activity». *Molodyj vchenyj*. № 10. pp. 745-749.
4. *Dudchak, V.I. Martyniuk, O.V.* (2002). *Mytna sprava*. [Customs case]. KNEU. Kyiv. Ukraine.
5. *Zhujkova, K.V., Haponchuk, N.V.* (2013). «The expediency of using the services of a customs broker in foreign trade operations». *Problemy ta perspektyvy rozvytku natsional'noi ekonomiky*. № 11. Available at: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/47803>.
6. *Kolomoiets', O.V.* (2014). «The customs system in the mechanism of the modern state». *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnogo universytetu*. Issue 3. pp. 172-175.
7. *Korobkova, O.M.* (2016). «The essence and classification of customs service». *Innovatsijna ekonomika*. 2016. № 1-2, pp. 222-225.
8. *Mischenko, I.V.* (2011). «Customs brokers in Ukraine: current problems and prospects for development». *Mytna sprava*. № 3(75).
9. *Pryjmachenko, D.V.* (2011). «Regarding the activities of customs brokers in the process of implementing customs formalities». *Forum prava*. № 1. pp. 802-807.
10. *Sochka, K.A.* (2023). «Activities of customs brokers in modern conditions». *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Serija Ekonomika*. Issue 2 (62). pp. 135-140.
11. *Shutiak, D.S.* (2019). «Regarding the content and types of customs brokerage services». *Naukovi zapysky. Serija: Pravo*. Issue 6. Vol. 2. pp. 127-130.

Abstract.

Chumak O., Komandrovska V., Shoniia B. Economic essence and structure of the customs brokerage services market.

The article is dedicated to exploring the economic essence and structure of the customs brokerage services market in the context of globalization and international trade development. The authors emphasize the topic's relevance, noting that this market's state serves as an indicator of foreign economic activity development and a condition for forming effective export-import operations. The paper provides a definition of customs services as a complex of measures aimed at controlling and regulating the movement of goods across customs borders. Special attention is given to customs brokerage services provided by specialized economic entities on behalf of foreign economic activity participants. The authors propose their own definition of the customs brokerage services market, characterizing it as a specific economic segment where interaction occurs between providers and consumers of specialized services related to customs clearance of goods. The article examines in detail this market's structure, including its subjects, objects, and regulatory environment, as well as the relationships between elements of the customs brokerage services market. A significant portion of the work is devoted to analyzing the main parameters of the customs brokerage services market: demand, supply, market capacity, and pricing. The authors emphasize the dynamic nature of the market object and its dependence on international trade development, legislative changes, and the introduction of new technologies. The article presents the main characteristics of customs brokerage services as a commodity, including aspects such as intangibility, inseparability from the source, quality heterogeneity, non-storability, and a high level of government regulation. The paper identifies promising directions for the development of the customs brokerage services market, highlighting digitization and automation, simplifying customs procedures, and service personalization. The authors emphasize that the market is on the verge of significant transformations aimed at improving the efficiency, security, and transparency of customs procedures. The article underlines the importance of understanding this market's essence for effective management of foreign economic activity, protection of the state's economic interests, and promotion of international trade development.

Keywords: customs brokerage services, customs brokerage services market, foreign economic activity, customs brokers, regulatory environment.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Чумак О.В., Командровська В.Є., Шонія Б.Г. Економічна сутність та структура ринку митно-посередницьких послуг. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 5. С. 10-15.

Chumak O., Komandrovska V., Shoniia B. Economic essence and structure of the customs brokerage services market. *Actual problems of innovative economy and law*. 2024. No. 5, pp. 10-15.